

פרק התודה

ג. מידת "עשרון", המכילה עשירית האיפה, היתה נהוגה במדבר, אך בירושלים לא היו משתמשים במידה זו, אלא היו מחלקים את הסאה לשה קבין. משנתנו מפרשת את שיעורי הסולת לחלות התודה למיניהם, לפי מידת העשרון שהיתה נהוגה במדבר, ולפי מידת הקב שהיתה נהוגה בירושלים.

מתניתין:

התודה היתה באה עם לחמי תודה העשויים מקמח בשיעור של חמש סאין ירושלמיות, שהן שוות במידתן לשש סאין מדבריות, כי בירושלים הוסיפו על המידות שתות מלבר.

ואותן שש סאין מדבריות הן שתי איפות מדבריות, וכל איפה שלש סאין —

ושש סאין אלו — שהן שתי איפות — יש בהם עשרים "עשרון" [עשירית האיפה].

ועשרים עשרונות אלו היו מתחלקים:

עשרה עשרונות [מחצית אחת] לחלות החמץ, ועשרה עשרונות [מחצית שניה] לכל מיני המצה, כדמפרש ואזיל.

ומפרשת המשנה כיצד היו מתחלקים עשרה העשרונות בחלות החמץ, וכיצד היו מתחלקים עשרה עשרונות המצה:

א. כתיב [ויקרא ז יב]: "וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה'. אם על תודה יקריבנו [אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדבריות, וחבושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות, אם על אחת מאלה נדר שלמים אלו]:

והקריב על זבח התודה: חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן וסולת מורבכת [לחם חלוט ברותחין כל צרכן] חלות [מצות] בלולות בשמן".

הרי שלשה מינין של מצה, שמכל אחד הוא מביא עשר חלות, ושיעור הסולת שבכל חלה ובשלשת המינים כאחד, מתבאר במשנתנו.

"על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו, על זבח תודת שלמיו"; והיינו, שצריך להביא גם עשר חלות נוספות של חמץ, כמתבאר במשנתנו, והן היו גדולות פי שלש מהמצות.

ב. מתבאר במשנתנו, שהאיפה היא שלש סאין; גודל האיפה וגודל הסאה היה שונה בימי משה במדבר מאשר בירושלים, כי בירושלים הוסיפו עליהם שתות; כך, שאיפה אחת של ירושלים היתה שוה לאיפה וחמישית של המדבר.⁽¹⁾ וכן הוסיפו על מידת הסאה, ונמצאו חמש סאין ירושלמיות שוות לשש סאין מדבריות.

1. ההוספה היא חמישית מהמידה הקודמת, אלא שהתוספת מהוה — לכשתוסיף אותה על המידה